

3. FG KOMPLEXY
- JEDNOTKY, KTERÉ JSOU ZÁKLADEM PRO
METODIKY FG MAPOVÁNÍ

Mgr. Monika Šulc, PhD. et PhD.

Přírodní terestrické komplexy

- na rozdíl od krajiny, **FG komplexy nelze vyhraničovat libovolně, ale jen podle takových znaků, které vybíráme z vlastností těchto komplexů**

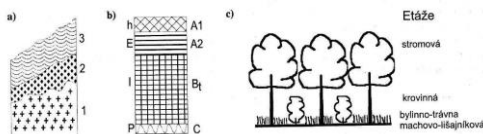
Přírodní terestrické komplexy

- přírodní terestrický komplex (PTK)** je konkrétní segment, výřez z FG sféry, vyhraničený na základě kritéria vybraného z jeho vlastností
- otevřený systém - vyměňuje si s prostředím látky a energii
- superotevřený systém

Látkové a energetické komponenty

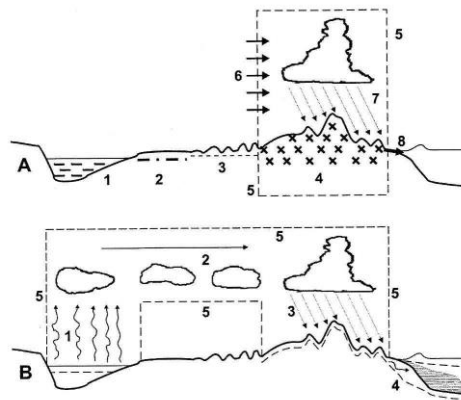
- Hornina - jako část litosféry, resp. zemské kůry
 - Vzduchová masa - jako část atmosféry, resp. troposféry
 - Voda - jako část hydrosféry, resp. kryosféry. Protože se tato komponenta vyskytuje v různých formách, je výhodné rozlišovat dílčí komponenty. Pro geoekologii je důležitá např. pórová podzemní voda, povodňová, sníh. Půdní vodu považujeme za součást půdy.
 - Půda - jako část pedosféry.
 - Rostlinstvo, rostlinné společenství - jako část biosféry
 - Živočišstvo, živočišné společenství - jako část biosféry
- Sluneční radiace
 - Vnitřní energie Země.

Komponenty dělíme na elementy

Kategorie PTK podle stupně homogenity resp. heterogenity

- Kvazi homogenní komplexy**, tj. bez geograficky relevantní prostorové diferenciaci, např. ekotopy, geotopy.
- Relativně homogenní komplexy**, tj. stejnorodé pouze na základě zvoleného kritéria. Jejich hranice probíhají tam, kde dochází k výrazné změně charakteru přírodního prostředí.
- Kontrastní, tzv. paradynamické komplexy** např. část pohoří a přilehlá část nížiny.

Mgr. Monika Šulc, PhD. et PhD.

Geografické dimenze

1. Jednotky každé dimenze jsou spjaty se "svým" souborem **map příslušných měřítek**, do kterých se kartograficky zobrazují .

Geografické dimenze

1. Jednotky každé dimenze jsou spjaty se "svým" souborem **map příslušných měřítek**, do kterých se kartograficky zobrazují .
2. V každé dimenzi se používají **jiné metody výzkumu** . Je přirozené, že např. komplex dna závrtu nebo mezidunové deprese budeme zkoumat jinak jako např. komplex mírného pásma Eurasie a nevyhnutelně použijeme různé měřítka map.
3. Komplexy jedné a téže dimenze (případně stupně dané dimenze) **jsou dobře srovnatelné** .

5 geografických dimenzí

1. topickou (od řeckého slova "topos" místo)
2. chórickou (od řeckého slova "choros" prostor)
3. regionickou (od latinského slova "regio" okolí)
4. kontinentální (od latinského slova " continens " - pohromadě) a
5. planetární (globální , tj. na úrovni celé krajinné sféry Země)

Geotopy

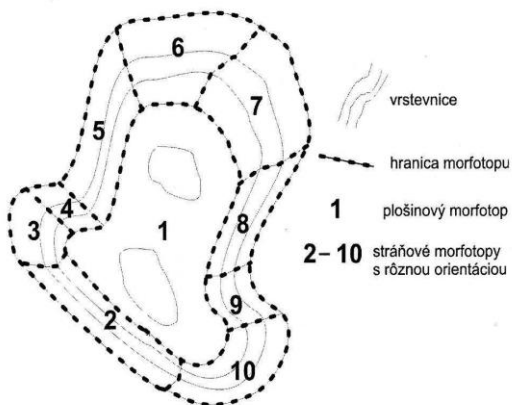
- praxe terénního výzkumu spojeného s mapováním konkrétních území ve velkých měřítkách - 1 : 10 000 a 1 : 5 000.
- jsou geograficky kvazi homogenní . Mají také stejnou dynamiku tj. soubor procesů, které tam probíhají v podobě toků či koloběhů látek , energie a informace
- je řádově od 0,5 ha až po několik km²
- je nejmenší, geograficky nedělitelná krajinná prostorová jednotka , která je určena jednotně probíhajícími látkovými a energetickými procesy

Tessera

- je výzkumný bod, resp. plocha na níž se realizuje komplexní výzkum
- " **Fácie**" je nejjednodušší přírodní terestrický komplex, na jehož celé ploše zůstává jedno litologickým složení, povaha reliéfu a vodního režimu , mikroklimatu, půd a jedna biocenóza ... synonymum termínu " geotop ".

Komplexní jednotky topické dimenze

- Komplexní jednotky topické dimenze se ve vertikálním směru skládají z dílčích jednotek z tzv. **parciálních topů, které jsou: morfotop, litotop, klimatop, hydrotop, pedotop, fytotop a zootop.** Mezi nimi existuje systém vzájemných vazeb.
- Zvláštní význam má **morfotop, neboť je odečítatelný z topografické mapy** dobře ho vizuálně vnímáme v terénu a na dostatečně členitém území jeho hranice zpravidla "signalizují" hranice geotopy nebo jejich skupin.

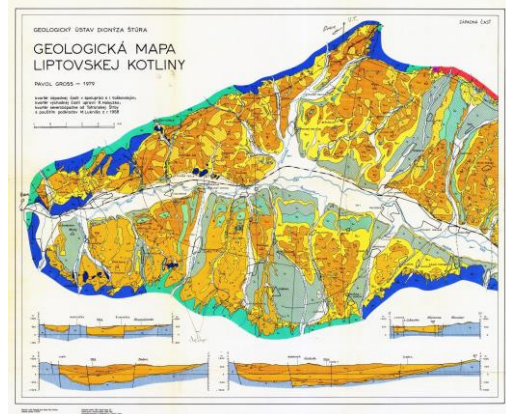

Litotop

- **Litotop (základní mapovací jednotka litogeografie) představuje areál, na kterém se nacházejí horniny jednotného litologického složení z hlediska minerálního obsahu, struktury, textury a celkových fyzikálních a chemických vlastností.**

Proč litogeografická mapa ?

- Integrální součástí FG sféry je i zemská kůra jako vrchní část litosféry
- Integrální součástí FG komplexu jsou horniny, geologický substrát, podklad
- Nejvýznamnější podklad pro ÚSES jsou o abiotických prvcích a v rámci nich o geologicko - substrátových komplexu

Inženýrskogeologická mapa

- zjednodušený model složek geologického prostředí, které jsou významné z hlediska územního plánování, projektování, výstavbě i provozu inženýrských děl, tak z hlediska ochrany před nežádoucími geologickými procesy

IG prostředí

1. **Horninové prostředí** - prostorové rozšíření, litologickým složení a strukturální uspořádání různých komplexů a typů hornin, jejich věk, geneze, IG vlastnosti
2. **Hydrogeologické poměry** - výskyt a prostorová lokalizace různých typů podzemních vod, kolísání hladin, propustnost
3. **Geomorfologické poměry** - základní tvary a charakteristiky reliéfu
4. **Geodynamické jevy** - exogenní a antropogenní: projevy říční a svahové eroze, akumulace, eolické jevy, svahové gravitační deformace, krasové jevy, atd.

Nedostatečnost IG a geol. map

- IG mapy hodnotí vlastnosti horninového prostředí z aspektu vztahu k technickým aktivitám člověka na Zemi
- geologické mapy odkryté a kvartérní geologické - kvartérní sedimenty, které jsou ve většině případů se vyznačují na mapě od minimální mocnosti 2m / deluvium /, 1m pokud jde o ostatní druhy sedimentů

Metodika tvorby LG mapy

- výběr kritérií a vyhraničení EPJ
- vytvoření souboru základních vlastností hornin
- výběr kritérií pro selekci vhodných vlastností hornin pro jednotlivé účelové mapy
- výběr a definování účelových map
- porovnání výstupů map modelovaného území konstruovaných na základě různých přístupů